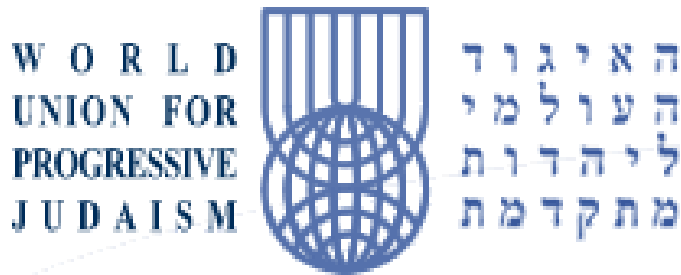

5776

Torah from Around the World

Het Goddelijke attribuut van chesed (liefde en goedheid) zei: „Zolang Awraham er was, had ik niets te doen, want hij deed mijn werk in mijn plaats.” Sefer HaBahir

Sjabbat 21 november 2015 / 9 kislev 5776, Wajétsé, Beresjiet / Genesis 28:10 – 32:2
Tanach, blz. 56 - 65
Haftara: Jirmija 30:10 - 22
Tanach, blz. 980 - 981

Commentaar: Zahavit Shalev studeert aan de rabbijnenopleiding van het Leo Baeck College en werkt voor de New North London synagoge als assistent-rabbin.

Vertaling: Jochanan Belinfante

[De oorspronkelijke Engelse tekst.](#)

Wat wij achterlaten

Wajétsé gaat over de jaren dat Jaäkov een druk gezin had en zijn vermogen opbouwde. Het is een gek verhaal over extreme persoonlijkheden (een mooie zuster, een lelijke zuster, een laag bij de grondse schoonvader), bizarre plotwisselingen (oplichting tijdens de huwelijksvoltrekking) en tragische emoties (onbeantwoorde liefde, jaloezie en onvruchtbaarheid) wat allemaal in een soap niet zou misstaan.

Wajétsé begint met een matsewa en eindigt met een matsewa (een staand stenen monument). Tussen beide matsewes liggen de twintig jaren die Jaäkov heeft doorgebracht bij Lawan, vanaf zijn komst als een jonge vrijgezel tot zijn vertrek met zijn echtgenotes,

concubines, kinderen en het vee. In de tijd vóór de eerste matsewa is Jaäkov een zoon; na de tweede een gevestigde patriarch. Maar hier in Wajétsé is zijn status minder helder, hij is een volwassen man in de huishouding van een andere man.

Om zijn volwassen leven te beginnen, moet Jaäkov eerst zijn geboortehuis verlaten. Hij vertrekt haastig nadat hij het geboorterecht van zijn broer gestolen heeft. Na zijn eerste nacht alleen op de weg richt Jaäkov een steen op, om God te vragen hem te beschermen en hem uiteindelijk veilig terug te brengen naar het huis van zijn vader. Twintig jaar later, wanneer hij voelt dat de spanning tussen hem en Lawan het breekpunt bereikt heeft, verzamelt Jaäkov zijn familie om terug te keren naar Kanaän en hij vertrekt terwijl Lawan van huis is. Zonder dat Jaäkov het weet, en om onbekende redenen, steelt Rachel haar vaders *terafiem* (afgoden die gebruikt worden om voorspellingen te doen), en neemt ze met haar mee. Wanneer Lawan Jaäkov inhaalt eist hij te weten waarom Jaäkov hem stiekem heeft verlaten zonder dat hij afscheid kon nemen van zijn dochters. Daarna vraagt hij om zijn *terafiem* en Jaäkov, die niet weet dat Rachel die heeft, nodigt hem uit om de tenten van de familie te doorzoeken. Terwijl Rachel de *terafiem* verstopt houdt, verklaart de tekst herhaaldelijk en nadrukkelijk dat Lawan er niet in slaagt dat te vinden („matsa” in het Hebreeuws) waarnaar hij zoekt.

Er volgt een kwade woordenwisseling tussen Jaäkov en Lawan, waarbij de rancune en frustratie van tientallen jaren wordt ontladen. Jaäkov begint, en werpt Lawan schuimbekkend voor de voeten dat zijn schoonvader hem heeft misbruikt, herhaaldelijk zijn beloning heeft veranderd en hem zou hebben laten gaan met lege handen. Lawan reageert: „De dochters zijn mijn dochters, de kinderen zijn mijn kinderen en de kuddes zijn mijn kuddes; alles wat jij ziet is van mij. Wat kan ik nog doen voor mijn dochters of de kinderen die zij ter wereld brachten?” Zijn argument is duidelijk absurd, maar hij sluit af met een uitnodiging aan Jaäkov om zich bij hem aan te sluiten in een pact.

Welke voorbereidingen er ook getroffen worden en ondanks de onvermijdelijkheid ervan, is het voor de meesten van ons moeilijk de stap naar de volgende levensfase te zetten. De verleiding om te blijven waar we zijn en vast te houden aan wat we kennen - zelfs als het niet meer werkt - is sterk. Het helpt zelden om in de fantasie te blijven steken; dat is de reden waarom Lawan niet vindt („matsa”) wat hij zoekt, wanneer hij achter de volwassen kinderen aangaat en hen inhaalt, want ze zijn uiteindelijk aan zijn greep ontkomen.

Toch komt er iets moois uit deze ontmoeting tevoorschijn. De lucht is opgeklaard, Jaäkov en Lawan richten een matsewa op, sluiten een overeenkomst en gaan in vrede uit elkaar. De matsewa blijkt mysterieus genoeg precies te zijn wat Lawan echt heeft gezocht. Terwijl Jaäkov zijn eerste matsewa in zijn eentje en angstig oprichtte, is dit een gezamenlijk project, waarbij het uit elkaar gaan van schoonvader en schoonzoon gemarkeerd wordt; zij gaan uit elkaar nadat hun levens twintig jaar op een slordige manier met elkaar verknoopt zijn geweest.

Niemand leeft zijn leven in een vacuüm. Mensen, zelfs aartsvaders, zelfs Bijbelse slechterikken, opereren niet in het luchtledige. Welk idee we ook hebben over wat wij hebben bereikt, het is denkbaar dat de werkelijke monumenten die wij achterlaten de slordige, bij elkaar geraapte overeenkomsten zijn die wij maken met de mensen met wie wij - zelfs als zij ons belemmeren en frustreren - ons leven delen.